

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Факультет агротехнологій та екології
КАФЕДРА ЗЕМЛЕРОБСТВА І АГРОХІМІЇ ІМ. В.І.САЗАНОВА

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ХВОРОБИ, ШКІДНИКИ ТА ЗАХИСТ ЛІКАРСЬКИХ КУЛЬТУР**

освітньо-професійна програма **Захист і карантин рослин**
спеціальність **202 Захист і карантин рослин**
галузь знань **20 Аграрні науки та продовольство**
освітній ступінь **Бакалавр**

Розробник:

ПОСПЄЛОВ Сергій –

завідувач, професор кафедри землеробства і агрохімії
ім. В.І.Сазанова, д.с.-г.н., доцент

Гарант ОПП:

ПИСАРЕНКО Віктор –

завідувач, професор кафедри
захисту рослин, д.с.-г.н., професор

Полтава
2020/2021

Форма опису навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни:	Хвороби, шкідники та захист лікарських рослин Вибіркова дисципліна професійної підготовки
Назва структурного підрозділу:	кафедра землеробства і агрохімії ім. В.І.Сазанова
Контактні дані розробника, який залучений до викладання:	
викладач:	Сергій Поспелов, д. с.-г. н., доцент
контакти	ауд. 40 (навчальний корпус №1)
сторінка викладача на сайті кафедри:	https://www.pdaa.edu.ua/people/pospyelov-sergiy-viktorovych
e-mail: викладача:	sergii.pospelov@pdaa.edu.ua
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень,
Спеціальність	202 Захист і карантин рослин
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	За відповідним рівнем, дисципліни, що передують вивченню дисципліни – «Ботаніка», «Генетика», «Загальна фітопатологія», «Загальна ентомологія».

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Хвороби, шкідники та захист лікарських рослин» дозволяє ЗВО набувати знання щодо основних хвороб, шкідників лікарських рослин, розробляти систему захисту основних видів лікарських рослин, що культивуються в Україні, проводити моніторинг, приймати управлінські рішення для забезпечення високої урожайності і якості продукції.

Заплановані результати навчання

Мета навчальної дисципліни: формування у майбутнього фахівця знань, умінь та навичок з діагностики шкідників та хвороб, розробки інтегрованих систем захисту лісових та садово-паркових культур, що забезпечують високу продуктивність садово-паркових ценозів.

Завдання навчальної дисципліни: засвоєння здобувачами вищої освіти біології розвитку шкідників та хвороб лікарських рослин з урахуванням ґрунтово-кліматичних умов конкретного вегетаційного періоду; опанування методів обліків чисельності шкідників та рівня патогенності збудників хвороб, а також методів та засобів захисту лікарських культур; прогнозувати можливі патологічні зміни в біоценозах, кваліфіковано використовувати методи і засоби захисту при складанні комплексних систем боротьби із шкідниками і збудниками хвороб у відповідних біоценозах.

Компетентності:

загальні:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахові (спеціальні):

ФК 1. Здатність проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за новітніми принципами і методами.

ФК 3. Здатність прогнозувати процеси розвитку і поширення шкідливих організмів.

ФК 4. Здатність виявляти, локалізувати і ліквідувати регульовані шкідливі організми за результатами інспектування та фітосанітарної експертизи.

ФК 5. Здатність розробляти і застосовувати технології захисту рослин на об'єктах сільськогосподарського та іншого призначення.

ФК 6. Здатність оцінювати фітосанітарні ризики (біологічні, екологічні, економічні) внаслідок занесення чи поширення регульованих шкідливих організмів.

ФК 8. Здатність застосовувати агротехнічні, біологічні, організаційно- господарські методи для довгострокового регулювання розвитку та поширення шкідливих організмів до господарсько невідчутного рівня на основі прогнозу, економічних порогів шкідливості, ефективності дії корисних організмів, енергоощадних та природоохоронних технологій, які забезпечують надійний захист рослин і екологічну безпеку довкілля.

Програмні результати навчання

ПРН.6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття

ПРН 7. Складати технологічні карти для організації заходів із захисту рослин

Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Історія, розвиток і задачі лікарського рослинництва

Тема 2. Біологічні особливості організмів – збудників хвороб лікарських рослин.

Тема.3. Хвороби малорічних лікарських рослин.

Тема 4. Хвороби багаторічних лікарських рослин.

Тема 5. Біологія і розвиток шкідників лікарських рослин.

Тема 6. Шкідники малорічних лікарських рослин.

Тема 7. Шкідники багаторічних лікарських рослин.

Тема 8. Хвороби і шкідники плодів і насіння лікарських рослин.

Тема 9. Проблеми зберігання сировини лікарських рослин.

Тема 10. Обґрунтування доцільності проведення заходів боротьби із шкідниками і збудниками хвороб.

Тема 11. Методи боротьби зі шкідниками та збудниками хвороб лікарських культур.

Тема 12. Системи захисту лікарських культур

Трудомісткість

Загальна кількість годин 120

Кількість кредитів 4,0

Форма семестрового контролю – залік.

Структура курсу

Назви тем	Кількість годин денна форма			
	усього	у тому числі		
		л	практ	с.р.
Тема 1. Історія, розвиток і задачі лікарського рослинництва	8	2	-	6
Тема 2. Біологічні особливості організмів – збудників хвороб лікарських рослин.	9	-	2	7
Тема.3. Хвороби малорічних лікарських рослин.	11	2	2	7
Тема 4. Хвороби багаторічних лікарських рослин.	13	2	4	7

Тема 5. Біологія і розвиток шкідників лікарських рослин.	8	-	2	6
Тема 6. Шкідники малорічних лікарських рослин.	11	2	2	7
Тема 7. Шкідники багаторічних лікарських рослин.	11	2	2	7
Тема 8. Хвороби і шкідники плодів і насіння лікарських рослин.	11	2	2	7
Тема 9. Проблеми зберігання сировини лікарських рослин.	8	-	2	6
Тема 10. Обґрунтування доцільності проведення заходів боротьби із шкідниками і збудниками хвороб.	8	-	2	6
Тема 11. Методи боротьби зі шкідниками та збудниками хвороб лікарських культур.	11	2	2	7
Тема 12. Системи захисту лікарських культур	11	2	2	7
Усього годин:	120	16	24	80

Політика оцінювання

Академічна доброчесність. Здобувач вищої освіти повинен дотримуватись Кодексу академічної доброчесності та Кодексу про етику викладача та здобувача вищої освіти Полтавської державної аграрної академії. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Дедлайни та перескладання. Практичні завдання, завдання зі самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (20 %). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату.

Система оцінювання.

Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання
ПРН.6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного	<i>словесні методи:</i> лекція, пояснення, бесіда <i>наочні методи:</i> бінарний (наочно-ілюстративний), демонстрування; <i>практичні методи:</i> практичні заняття, робота з навчально-методичною роботою (конспектування); <i>методи самостійної роботи:</i> завдання самостійної роботи <i>робота під керівництвом викладача:</i> виконання практичних робіт;	опитування за темами; контрольна робота: виконання завдань відповідно планів практичних занять; виконання завдань самостійної роботи

різноманіття ПРН 7. Скласти технологічні карти для організації заходів із захисту рослин	<i>методи усного контролю:</i> усне опитування <i>методи письмового контролю:</i> контрольна робота <i>комп'ютерні і мультимедійні методи:</i> мультимедійні презентації, дистанційне навчання	
--	--	--

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Максимальна кількість балів	Мінімальний пороговий рівень оцінок, балів
ПРН.6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття	75	75	45
ПРН 7. Скласти технологічні карти для організації заходів із захисту рослин	25	25	15
Разом	100	100	60

Шкала оцінювання: ЄКТС та національна

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Література та джерела інформації

Основні:

1. Деменко В.М., Власенко В.А., Ємець О.М., Кабанець В.В. Захист декоративних і квіткових рослин від шкідників: Навч. посіб. Суми. СНАУ, 2017. 392 с.
2. Довідник із захисту рослин / [Бублик Л. І., Васечко Г. І., Васильєв В. П. та ін.]; за ред. М. П. Лісового. К.: Урожай, 1999. 774 с.
3. Бригадиренко В. В. Основи систематики комах: Навч. посіб. Д.: РВВ ДНУ, 2003. 204 с.
4. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні. К.: ЮНІВЕСТ МЕДІА, 2018. 1040 с.
5. Хессайон Д. Г. Все о болезнях и вредителях растений [перевод с английского О.И. Романовой]. М.: Кладезь-Букс, 2009. 128 с.
6. Писаренко В.М., Писаренко П.В. Захист рослин: фітосанітарний моніторинг, методи захисту рослин, інтегрований захист рослин. Полтава, 2007. 256 с.
7. Супіханов Б.М., Левченко В.І., Івченко В.М. та ін. Карантинні шкідники та хвороби рослин. ВАТ „СОД”, Козацький вал, 2004. 184 с.

Допоміжні:

1. Бровдій В. М., Гулій В. В., Федоренко В. П. Біологічний захист рослин. К., 2004. 351 с.
2. Дядечко М. П., Падій М. М., Шелестова В. С. та ін. Біологічний захист рослин. Біла Церква, 2001. 312 с.
3. Практикум із сільськогосподарської ентомології : навч. посіб. / М. Б. Рубан, Я. М. Гадзало; за ред. М. Б. Рубана. –К. –Арістей, 2009. –472 с.
4. Сільськогосподарська ентомологія / [Байдик Г. В., Білецький Є. М., Білик М. О. та ін.]; за ред. Б. М. Литвинова, М. Д. Євтушенка. К.: Вища освіта, 2005. 551 с.
5. Фітофармакологія: підручник / [М.Д. Євтушенко, Ф.М. Марютін, В.П. Туренко та ін.] ; за ред. М. Д. Євтушенка, Ф.М. Марютіна. К.: Вища освіта, 2004. 432 с.
6. Практикум з моніторингу шкідників сільськогосподарських культур / А.В. Кулешов, М.О. Білик, С.В. Станкевич, І.В. Забродіна. Харків: ХНАУ, 2016. 206 с.